

УДК 338.17

Дмитро Пилипишин, Ігор Стойко

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТІВ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У СИСТЕМІ «ФОРСАЙТ»

Dmytro Pylypyshyn, Igor Stoyko

SETTING PRIORITIES OF NATIONAL SCIENCE AND TECHNOLOGY POLICY IN THE "FORESIGHT" SYSTEM

Нова система визначення пріоритетів державної науково-технічної політики, що має назву «Форсайт», або «Передбачення», виникла в 70-х роках минулого століття в розвинутих країнах. Слід зауважити, що до 80-х років у науці вживався термін «forecasting», тобто прогнозування, який у подальшому було замінено на «foresight», тобто передбачення. Відмінність їх полягає в тому, що перший передбачає тільки прогнозування майбутнього, а другий має ширший зміст, охоплюючи як альтернативні сценарії майбутнього, так і заходи для досягнення бажаних цілей.

Під терміном «форсайт» нині розуміють процес систематичного визначення стратегічних наукових напрямів і технологічних досягнень, які впродовж тривалого часу зможуть справляти помітний вплив на економічний і соціальний розвиток країни.

Це визначення охоплює чотири складові:

- 1) «форсайт» становить безперервний процес;
- 2) центральне місце в ньому посідають не якісь конкретні технології, а науково-технічні напрями;
- 3) часовий горизонт має перевершувати горизонт ділового планування;
- 4) у виборі пріоритетів враховується їх вплив на соціально-економічний розвиток країни.

Сутність такого підходу полягає в тому, що держава за допомогою компаній визначає перспективні технології та ринки на найближчі 10-20 років, напрями співробітництва бізнесу й держави у створенні конкурентоспроможних інновацій; заходи, які дають змогу використовувати нові можливості для поліпшення якості життя, прискорення економічного зростання й підвищення міжнародної конкурентоспроможності країни.

До найхарактерніших програм технологічного передбачення належать:

- регіональні (на прикладі програми ЄС);
- програми технологічного передбачення Старого Світу (на прикладі Великої Британії);
- програми технологічного передбачення постсоціалістичних країн (на прикладі Угорщини).

Найбільшого поширення програма «Форсайт» набула у країнах Західної Європи з розвинутою культурою коопераційних зв'язків між суб'єктами НДДКР, які підтримує держава. У Великій Британії, Німеччині та Угорщині ініціаторами втілення цієї програми в життя є уряди, у Швеції – ділові кола.

Найбільший інтерес становить програма «Технологічний Форсайт» (Швеція). Її метою, починаючи з 1997 р., було залучення якомога більшої кількості учасників до обговорення ефективних шляхів стимулювання довгострокової взаємодії між технологічними, економічними, інституційними й соціальними процесами, а також надання компаніям та організаціям допомоги з питань довгострокового планування.

Загалом термін «технологічне прогнозування» стосується цілого комплексу засобів, що використовуються у спробах передбачити можливі й майбутні тенденції та події, визначити наслідки їх та способи впливу на розвиток подій.